

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sž/31/2015
Identifikačné číslo spisu:	1015200168
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1015200168.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a z členov JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa: J. L. D. D., nar. XX.XX.XXXX v meste U., irackej štátnej príslušnosti, naposledy bytom v zahraničí: U., toho času miesto pobytu U., právne zastúpený Mgr. Jarmilou Várgovou, advokátkou, Brečtanová 21, 831 01 Bratislava, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková ul. č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia ČAS: MU-306-18/PO-Ž-2014 zo dňa 19.12.2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/6/2015-44 zo dňa 29. apríla 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/6/2015-44 zo dňa 29. apríla 2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-306-18/PO-Ž-2014 zo dňa 19.12.2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach rozsudkom uvedeným vo výroku potvrdil rozhodnutie ČAS: MU-306-18/PO-Ž-2014 zo dňa 19.12.2014 v časti o neudelení azylu. Napadnutým rozhodnutím odporcu podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil navrhovateľovi azyl a podľa § 13 a) a § 20 ods. 4 zákona o azyle mu poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Krajský súd v dôvodoch rozsudku uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporcu je potrebné potvrdiť ako vecne správne.

Uviedol, že na pojednávaní krajského súdu, nariadenom na deň 29.04.2015, vykonal dokazovanie

výsluchom navrhovateľa, splnomocnenej zástupkyne navrhovateľa a splnomocnenej zástupkyne odporcu a bol tiež oboznámený administratívny spis odporcu ČAS:MU-306/PO-Ž-2014.

K výroku o neudelení azylu navrhovateľovi krajský súd zdôraznil, že predpokladom udelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle je existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z dôvodov uvedených v tomto zákonom ustanovení. Podľa názoru súdu k naplneniu a preukázaniu konania, ktoré zákon o azyle definuje ako prenasledovanie (§ 2 písm. d/ bod 2), okrem všeobecných predpokladov (objektívna situácia) musí pristúpiť aj individuálne konanie subjektov, smerujúce voči konkrétnej osobe - navrhovateľovi. V prejednávanej veci však faktor prenasledovania alebo jeho hrozby nebol naplnený. Iba za predpokladu naplnenia týchto predpokladov môže dôjsť k splneniu ďalšej podmienky udelenia azylu, teda opodstatnenosti prezentovaných obáv, čo v danom individuálnom prípade nebolo preukázané. Odporca sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal dôvodmi žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu. Tieto skutočnosti potom vyhodnotil z hľadiska kritérií uvedených v zákone o azyle a Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951. Z uvedených dôvodov po právnej stránke neboli splnené predpoklady udelenia azylu navrhovateľovi v zmysle zákona o azyle.

Podľa krajského súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľ nesplnil podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny vzhľadom na záver odporcu o tom, že v danom prípade sa zjavne jedná o žiadateľa o azyl, ktorý objektívne nečelil prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov, ktoré boli ochotné poskytnúť navrhovateľovi ochranu pred prenasledovaním neštátnym pôvodcom.

Podľa krajského súdu v prípade navrhovateľa nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a zo zákona o azyle.

Aj v prípade únosu jeho otca a otcovej sestry, teda jeho tety, militantnou islamistickou skupinou, navrhovateľ uviedol, že za únosom jeho otca stojí jeho minulosť, a to, že pracoval za režimu Saddama Husseina v armáde. Na pojednávaní krajského súdu navrhovateľ uviedol novú skutočnosť, že teta bola zavraždená. Podľa jeho názoru z toho dôvodu, že kandidovala do miestnej samosprávy v Mosule na strane vlády, čo považoval za jediný dôvod jej vraždy zo strany príslušníkov Islamského štátu. Aj z tejto výpovede navrhovateľa je však zrejmé, že dôvodom údajného usmrtenia jeho tety mala byť skutočnosť nesúvisiaca s osobou navrhovateľa, ani s jeho blízkou rodinou.

K odvolacej námietke v opravnom prostriedku, že odporca pochybil, keď neposudzoval postavenie navrhovateľa v kontexte jeho sunnitského vyznania s prihliadnutím na to, že sunniti, žijúci na území pod kontrolou šiitov sú ohrozenou skupinou a v súvislosti s Bagdadom sa hovorí o prenasledovaní sunnitov šiitskymi milíciami, ako aj o páchaní vojnových zločinov, pričom aj organizácia AAH má podporu vo vláde krajiny pôvodu, krajský súd uviedol, že navrhovateľ vo svojej výpovedi nehovoril o prenasledovaní svojej osoby, či svojej rodiny z dôvodu príslušnosti k sunnitskej vetve, a to príslušníkmi šiitských skupín.

Ako dôvod konania voči osobe svojej, i svojho otca, vždy uvádzal len skutočnosť, že jeho otec bol generálmajorom počas vlády Saddama Husseina. Napokon ani v opravnom prostriedku navrhovateľ pri konštatovaní dôvodov žiadosti o udelenie azylu v bode II. odvolania nehovoril o tom, že by sa bol cítil prenasledovaný z náboženských dôvodov. Odporca sa však vo svojom rozhodnutí zaoberal zložitou vnútroštátnou situáciou v Iraku a vzťahmi medzi príslušníkmi islamského vierovyznania - sunnitskej a šiitskej vetvy. Ako zdôrazňoval odporca aj vo svojom vyjadrení k opravnému prostriedku, navrhovateľ v konaní pred odporcom uviedol iba to, že je moslim - sunnit, no neuvádzal, že by strelba na jeho osobu súvisela s jeho náboženskou príslušnosťou. V krajine pôvodu nebol prenasledovaný z tohto dôvodu, ani tento dôvod neuvádzal ako dôvod svojej žiadosti. Nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi strelbou na osobu navrhovateľa a jeho príslušnosťou k moslimskému vyznaniu sunnitskej vetvy. Navrhovateľ žiadnou formou nekonal proti činnosti militantnej skupiny AAH a podľa svojej výpovede sa žiadnou formou politicky ani neangažoval.

Krajský súd teda k odvolacej námietke, týkajúcej sa neposudzovania náboženskej príslušnosti navrhovateľa ako dôvodu jeho prenasledovania, uviedol, že pokiaľ by navrhovateľ bol pociťoval prenasledovanie aj z náboženského dôvodu, mal tento dôvod uviesť už v priebehu správneho konania. Vzhľadom k tomu, že sa tak nestalo, nemohol krajský súd k týmto tvrdeniam nijako prihliadnuť, hoci poukazuje na to, že odporca sa vo všeobecnosti zaoberal aj zložitou situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa medzi jednotlivými náboženskými skupinami. Z ustanovenia § 250i ods. 1 O. s. p. totiž

vyplýva, že pri preskúvaní rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase napadnutého rozhodnutia.

Napokon k odvolacím dôvodom, týkajúcim sa situácie v krajine pôvodu a neaktuálnosti správ, z ktorých odporca pri vydávaní rozhodnutia vychádzal, krajský súd dodal, že túto odvoláciu námietku nepovažuje za opodstatnenú, nakoľko navrhovateľovi bola poskytnutá doplnková ochrana.

V tejto spojitosti považoval krajský súd za neodôvodnenú námietku, že odporca neprihliadol na Príručku UNHCR ohľadom návratov do Iraku, keď v zmysle článku 8 Kvalifikačnej smernice majú členské štáty zohľadniť v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti, prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Odporca sa zaoberal aj všeobecnou situáciou v krajine pôvodu, ale rovnako individuálne skúmal dôvody žiadosti navrhovateľa o medzinárodnú ochranu. Ohľadom povinnosti prihliadnuť na rôzne Príručky UNHCR v spojitosti s tou ktorou krajinou pôvodu krajský súd poukázal na skutočnosť, že vo viacerých rozhodnutiach, i Krajského súdu v Košiciach, ale i Najvyššieho súdu SR, bolo doporučenie prihliadnuť i na tieto príručky, ale nie povinnosť vychádzať v každom prípade z príslušnej príručky, viazanej na danú krajinu pôvodu.

Krajský súd uviedol, že sa podrobne zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa uplatnenými v opravnom prostriedku a postup odporcu považuje v celom rozsahu za správny, v súlade so zákonom o azyle, keď v zmysle ustanovení § 13 ods. 1 zákona o azyle odporca navrhovateľovi azyl neudelil.

Krajský súd preto nepovažoval námietky opravného prostriedku navrhovateľa ohľadom nesprávneho vyhodnotenia správ z krajiny pôvodu a nesprávneho právneho posúdenia veci, ako aj rozporov s obsahom spisov, za dôvodné. Námietky navrhovateľa podľa krajského súdu nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Krajský súd považoval za zrejmé, z akých argumentov odporca pri svojom rozhodovaní vychádzal, pričom dospel k záveru, že ten dokazovanie vykonal a vyhodnotil riadnym spôsobom. Riadne zistil skutkový stav veci a z tohto podkladu neskôr vychádzal pri svojom rozhodnutí o neexistencii dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovení § 8 a § 10 zákona o azyle, podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o azyle.

Odporca sa podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami a preto bolo podľa krajského súdu potrebné rozhodnutie odporcu v časti výroku o neudelení azylu ako vecne správne potvrdiť.

II.

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie. Uviedol, že je mladý muž, pochádzajúci z Iraku, sunnitského vierovyznania. Jeho otec pracoval ako profesionálny vojak v hodnosti generálmajora počas vlády Saddama Husseina. Po páde režimu sa otcovi začali vyhrážať, a preto sa otec rozhodol pre bezpečnosť rodiny odsťahovať do mesta Mosul. Aj napriek odsťahovaniu otca, sa islamská skupina Asaeb Ahl Alhaq rodine navrhovateľa aj naďalej vyhrážala. Bolo jej dané ultimátum na vystávanie sa z vlastného domu, čomu rodina nevenovala pozornosť. Avšak tieto vyhrážky splnili a na navrhovateľa pri príchode domov začali strieľať neznámi ľudia. Našťastie sa stihol schovať a nič sa mu nestalo. Po tomto incidente sa navrhovateľ rozhodol, že kvôli bezpečnosti utečú aj oni (s matkou, manželkou a deťmi) do Mosulu. Navrhovateľ im tam zabezpečil ubytovanie a následne opustil Irak a utiekol do Turecka. Podľa správ od rodiny, musela táto po dobytí Mosulu utiecť do mesta Kirkuk (jún 2014), kde sa nachádzajú aj v súčasnosti. V októbri 2014 sa od matky dozvedel, že otca s jeho sestrou uniesli radikálni islamisti, ktorí sa v súčasnosti snažia o vytvorenie Islamského štátu v Iraku. V posledných mesiacoch boli zavraždení príslušníkmi Islamského štátu štyria z jeho príbuzných.

Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu z nasledovných dôvodov:

že sa jeho otcovi a celej rodine vyhrážali z dôvodu jeho práce ako generálmajora počas vlády Saddama Husseina,

že na neho strieľali neznámi muži (pravdepodobne zo skupiny Asaeb Ahl Alhaq) pri jeho dome, že sa obáva o svoj život.

Odporca však vydal rozhodnutie, ČAS: MU-306-18/PO-Ž-2014, ktorým síce poskytol navrhovateľovi doplnkovú ochranu, avšak neudelil mu azyl.

Navrhovateľ podal proti predmetnému rozhodnutiu odporcu opravný prostriedok z dôvodu, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, zistenie skutkového

stavu je nedostačujúce na posúdenie veci a z dôvodu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť.

Krajský súd však rozhodnutie odporcu svojím rozsudkom 5Saz/6/2015 potvrdil.

Nakoľko s uvedenými závermi prvostupňového súdu nesúhlasil podal odvolanie z nasledovných dôvodov: súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K neúplnému zisteniu skutkového stavu

Navrhovateľ má zato, že krajský súd neúplne zistil skutkový stav s ohľadom na námietku o neposudzovaní politického presvedčenia navrhovateľa. Navrhovateľovi je prisudzované politické presvedčenie, odvodené od jeho otca generálmajora počas vlády Saddama Husseina. Navrhovateľ túto skutočnosť už nemôže zmeniť a odporca, rovnako ako aj súd, mal pristúpiť k posudzovaniu politického presvedčenia. Krajský súd dokonca na strane 11 konštatuje, že „navrhovateľ žiadnou formou nekonal proti činnosti militantnej skupiny AAH a podľa svojej výpovede sa žiadnou formou politicky ani neangažoval.“ Má za to, že v tomto prípade krajský súd nedostatočne zistil skutkový stav veci, lebo nevykonával dôkazy - správy o krajine pôvodu doložené v rámci opravného prostriedku. Otcovi navrhovateľa sa vyhrážali príslušníci tejto skupiny z dôvodu jeho minulosti v armáde. Tento fakt priamo ovplyvňuje postavenie a vnímanie navrhovateľa ako oponenta režimu, súd ho mal teda podrobne skúmať, nie len skonštatovať, že sa politicky neangažoval.

Navrhovateľ poukázal na to, že namietal neskúmanie postavenia a možnosti presídľencov. Keďže odporca vo svojom rozhodnutí argumentoval aj možnosťou presídlenia, mal sa zaoberať aj postavením samotných presídľencov v Iraku. Odporca tak však neurobil a rovnako tak ani krajský súd, keďže sa k tejto námietke nijak nevyjadril.

Navrhovateľ poukázal na to, že v opravnom prostriedku poukazoval na prepojenie pôsobenia vojenských hodnostárov v armáde Saddama Husaina s náboženstvom, a to v súvislosti s možnosťou jeho prenasledovania z náboženských dôvodov. Rovnako v tejto súvislosti poukazoval na postavenie sunnitov v Iraku. Hoci má za to, že obavy navrhovateľa boli riadne vyjadrené a verbalizované aj s ohľadom na jeho prípadné prenasledovanie z dôvodu jeho náboženského vyznania, má za to, že krajský súd sa mal zaoberať aj týmito informáciami potvrdzujúcimi obavy navrhovateľa z náboženských dôvodov a tieto použiť pre svoje rozhodnutie, čo však neurobil.

Krajský súd zároveň vo svojom rozhodnutí na strane 10 uviedol, že navrhovateľ nečelil prenasledovaniu zo strany štátnych organov, z dôvodu, že tieto mu boli ochotné poskytnúť ochranu pred prenasledovaním neštátnymi pôvodcami. Avšak krajský súd úplne odignoroval množstvo správ založených v spise, ktoré jasne hovoria o napojení organizácie AAH na irackú vládu. Na základe uvedeného podľa navrhovateľa nemôže súd a rovnako ani odporca očakávať od navrhovateľa, že bude dôverovať ochrane štátu. Má zato, že krajský súd pochybil, keď sa nezaoberal informáciami uvedenými v opravnom prostriedku a nijako sa nevyjadril k napojeniu AAH na vládu.

K nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnomu posúdeniu

Krajský súd vo svojom rozhodnutí na strane 11 uvádza, že „navrhovateľ vo svojej výpovedi nehovoril o prenasledovaní svojej osoby, či svojej rodiny z dôvodu príslušnosti k sunnitskej vetve, a to príslušníkmi šiitských skupín.“

S týmto tvrdením vyjadril navrhovateľ nesúhlas. Navrhovateľ už pri pohovore s odporcom, na strane 8 dotazníka, uviedol, že vo výhražnom liste, bol jeho otec „obvinený z pohanstva a bolo mu vyčítané, že pracoval pre Irackú armádu.“ Zároveň na strane 9 dotazníka navrhovateľ na otázku, či mal nejaké problémy v meste Mosul uviedol, že „vláda zatýkala moslimov - sunnitov, nakoľko ich podozrievala z účasti v rôznych radikálnych hnutiach. Z uvedených dôvodov som sa rozhodol vycestovať preč.“ Z

uvedeného vyplýva, že navrhovateľ uvádzal pred odporcom skutočnosti, ktoré odôvodňujú jeho obavy z prenasledovania z dôvodu náboženskej príslušnosti. Navrhovateľ uviedol, že sa rozhodol vycestovať, práve kvôli tomu, že vláda zatýkala moslimov-sunnitov. Zároveň navrhovateľ na pojednávaní, ohľadom bezpečnosti v meste Mosul, uviedol, že situácia bola bezpečná pre manželku, ale nie pre neho ako muža sunnitskeho vyznania, ktorí boli terčom prenasledovania a únosu.

Krajský súd uviedol, že pred odporcom však neuviedol náboženské vyznanie ako dôvod odchodu a obavu o svoju bezpečnosť. Navrhovateľ uviedol, že to nie je pravda. Poukázal na to, že vyslovil svoje obavy z dôvodu príslušnosti k sunnitskej vetve, z tohto dôvodu má zato, že sa nimi krajský súd, rovnako ako odporca, mal zaoberať.

Navrhovateľ poukázal na to, že to namietali v opravnom prostriedku. Nakoľko aj Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí, sp. zn. 1SžA/49/2014 zo dňa 13.01.2015, konštatoval, že vo veciach azylu ide o prospektívne rozhodovanie, teda o posudzovanie strachu z prenasledovania v budúcnosti, má zato, že krajský súd mal a musel skúmať aj informácie o postavení príslušníkov sunnitskej vetvy nakoľko sú zásadné pre posúdenie prípadu navrhovateľa.

Je pravdou, že navrhovateľ v konaní priamo neuviedol: „Bol som prenasledovaný z dôvodu mojej náboženskej príslušnosti.“ Avšak pri pohovore s odporcom uviedol množstvo relevantných informácií, ktoré poukazujú na jeho problémy ako sunnitu.

Rovnako podľa navrhovateľa nemožno súhlasiť so záverom krajského súdu, ktorý na námietku využitia starých informácií pre rozhodnutie reaguje konštatovaním, že navrhovateľovi bola poskytnutá doplnková ochrana, preto nie je na závalu, keď využil staršie informácie.

Správny orgán je vždy povinný dôsledne zisťovať skutkový stav veci, pokiaľ tak neurobí, pochybil. Aj samotný zákon o azyle tak vyžaduje dôslednú znalosť prostredia, odkiaľ žiadateľ pochádza, a to k času rozhodovania o jeho žiadosti, nie teda tri alebo viac mesiacov späť. Ide o nedôsledné posúdenie prípadu navrhovateľa a krajský súd mal takýto postup odporcu vyhlásiť za nesprávny.

Krajský súd, rovnako ako odporca pred ním, nesprávne konštatuje, že navrhovateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu. Ako dôvod prenasledovania uvádza navrhovateľ minulosť svojho otca, ktorý bol generálmajor a zároveň svoju náboženskú príslušnosť k sunnitskej vetve. Dôvodom prenasledovania môže byť podľa v opravnom prostriedku doložených správ i prisudzované politické presvedčenie. Sám navrhovateľ bol už objektom prenasledovania vo svojej krajine, keď na neho strieľali v ich dome.

Objektívnosť navrhovateľových obáv je podložená množstvom správ založených v administratívnom spise, ale predovšetkým tými doloženými v opravnom prostriedku.

Krajský súd tak na základe nesprávnych skutkových zistení dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keď konštatoval nenaplnenie podmienok na udelenie azylu.

Má za to, že krajský súd pri svojom rozhodovaní o návrhu navrhovateľa nepostupoval v súlade s platnými predpismi a pri svojom konaní sa dopustil pochybení uvedených vyššie.

S ohľadom na uvedené, žiadal najvyšší súd, aby rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu, zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

K podanému odvolaniu odporca uviedol, že v celom rozsahu odkazuje na svoje podané vyjadrenie k opravnému prostriedku zo dňa 18.03.2015 (prezentované aj na pojednávaní v tejto veci), má za to, že napadnuté rozhodnutie odporcu je vecne správne a zákonné.

K námietkam navrhovateľa voči rozhodnutiu krajského súdu uviedol, že odporca v konaní skúmal možné prenasledovanie navrhovateľa z politických dôvodov. Na základe dokazovania odporca zistil, že navrhovateľ nebol členom žiadnej politickej strany (podobne ako jeho otec), navonok neprezentoval žiadne politické názory, na základe ktorých by ho mohol možný aktér prenasledovania označiť za oponenta vlády. Odporca vyslovil, že problémy, ktoré navrhovateľ mal s militantnou skupinou AAH nepredstavujú „prenasledovanie z politických dôvodov“. Odporca sa nestotožňuje s argumentom, že navrhovateľovi je prisudzované politické presvedčenie zo strany militantov z AAH. Z výpovede navrhovateľa vyplýva, že ten (s ohľadom na ustanovenie § 19a ods. 4 písm. d) zákona o azyle) nevykonával žiadnu činnosť, z ktorej by boli „pôvodcovi prenasledovania („militantnej skupine AAH)“

zjavné jeho politické názory (myšlienky, presvedčenia) o politike alebo postupoch tejto militantnej skupiny. Ak by, podľa názoru navrhovateľa, mu malo byť prisudzované politické presvedčenie oponenta vlády (v prípade navrhovateľa ako osoby, ktorá by mala, v dôsledku práce jeho otca, zastávať politické názory bývalého režimu), aktérom prenasledovania by musel byť štát, ten však proti navrhovateľovi nevykonával žiadnu činnosť charakterizovanú v ustanovení § 2 písm. d) zákona o azyle, na základe ktorej by navrhovateľa prenasledoval z dôvodu prisudzovaného politického presvedčenia. Argument o tom, že ak vládne ozbrojené zložky, ktoré podľa navrhovateľa určitým spôsobom podporujú AAH v iných konfliktoch, a preto je vláda automaticky zodpovedná za každé konanie tejto skupiny, je podľa názoru odporcu, nelogický a nesprávny. Nemožno v príčinnej súvislosti spájať problém navrhovateľa (útok na jeho osobu) s neznámymi osobami (v konaní sa jasne nepreukázalo, že za útokom na jeho osobu je AAH - uvedené je iba domnienkou, nakoľko navrhovateľ nepočkal na výsledok vyšetrovania) s údajnou prepojenosťou AAH na vládne zložky, ktorú navrhovateľ uvádza až v konaní pred súdom. Odhliadnuc od uvedeného, je tento argument navyše v rozpore s dôkazmi, ktoré predložil samotný navrhovateľ v rámci konania pred odporcom, ktoré preukazujú, že vyšetrovacie zložky boli ochotné a schopné vyšetriť strelbu na osobu navrhovateľa. Ak by vyšetrovacie zložky z akéhokoľvek dôvodu nechceli vyšetriť navrhovateľov prípad, nezačali by ex offio konanie aj napriek tomu, že navrhovateľ strelbu na svoju osobu príslušným zločkám štátu nehlásil, ako aj by v konaní nevykonávali procesné úkony, ako napr. zabezpečenie dôkazov, výsluch svedkov, predvolanie, a pod., čo je zjavné z obsahu azylového spisu. Navrhovateľ ďalej namieta neskúmanie postavenia a možnosti presídlenca. K uvedenému uviedol, že odporca si do administratívneho spisu v rámci dokazovania zaobstaral informácie o možnosti slobody pohybu v rámci krajiny, cestovania do zahraničia, slobody emigrácie a repatriácie (str. 69-71 azylového spisu). Navyše, samotný navrhovateľ v konaní pred súdom opätovne potvrdil, že po tom, čo sa s rodinou presťahoval k príbuzným a neskôr do Mosulu už žiadne problémy s AAH, ani so štátom (pozn. odporcu) nemal.

Navrhovateľove obavy z prenasledovania z náboženských dôvodov, a námietka že krajský súd nepreskúmaval uvedené tvrdenie, podľa odporcu nie sú dôvodné.

Odporca v konaní vyslovil, že navrhovateľ, ani jeho otec neprestúpili učenie islamu, ani sa nevzdali islamu. Z úplnej citácie str. 9 Dotazníka žiadateľa o azyl zo dňa 23.10.2014 vyplýva, že navrhovateľ ako dôvod opustenia krajiny uviedol bezpečnostnú situáciu, ktorú musí iracká vláda na svojom území riešiť, čo však nie je dôvodom na udelenie azylu, ale na poskytnutie inej formy medzinárodnej ochrany, čo odporca v konaní zohľadnil. Uvedené tvrdenia navrhovateľa nepredstavujú obavu z prenasledovania z náboženských dôvodov. Rovnako uvedené preskúmaval aj súd, pričom sa s touto skutočnosťou dostatočným spôsobom vysporiadal na str. 11 napadnutého rozsudku.

Krajský súd sa podľa odporcu nemusel vyjadriť k údajnému napojeniu AAH na vládu, nakoľko uvedené nemá s prípadom navrhovateľa vzájomnú príčinnú súvislosť.

Navrhovateľ svoje problémy odôvodňoval skutočnosťou, že jeho otec bol generálmajorom za bývalého režimu. Odporca zdôraznil, že je navrhovateľovou povinnosťou v konaní pred odporcom uviesť všetky dôvody na udelenie azylu, nakoľko správny orgán nemá povinnosť si za navrhovateľa domýšľať právne dôvody na udelenie azylu, preto, podľa názoru odporcu, nemožno v tomto prípade hovoriť o povinnosti prospektívnosti rozhodovania.

Na margo informácií o krajine pôvodu uviedol, že odporca považuje uvedené informácie za aktuálne a relevantné na posúdenie navrhovateľovej žiadosti. Podľa odporcu žiadna zákonná norma výslovne nevymedzuje, kedy sa zdroj informácií považuje za „starý“, nakoľko zber informácií o krajine pôvodu je špecifickým procesom, ktorý je z hľadiska dokazovania v konaní najdlhší.

Odporca si zaobstaral informácie o krajine pôvodu navrhovateľa s ohľadom na situáciu v čase, keď bol navrhovateľ v krajine pôvodu (pre posudzovanie azylu), ako aj informácií v prípade návratu do krajiny pôvodu (pre posudzovanie doplnkovej ochrany), ktorá bola navrhovateľovi poskytnutá. Navrhovateľ v konaní pred súdom namieta napadnuté rozhodnutie v časti o neudelení azylu, uvedená námietka preto nie je spôsobilá spochybniť zákonnosť rozhodnutia odporcu (ako aj rozhodnutia súdu), preto krajský súd nemal povinnosť sa k nej vyjadrovať, aj keď tak zvláštneho uváženia učinil.

K námietke nepreskúmateľnosti rozhodnutia z dôvodu nekonzistencie a vzájomných rozporov sa odporca dostatočným spôsobom vyjadril vo svojom prvotnom vyjadrení. S názorom odporcu sa stotožnil aj krajský súd, keď mu bolo dostatočne zrejmé, z akých argumentov odporca pri svojom rozhodovaní vychádzal.

Podľa odporcu nemožno súhlasiť s výkladom pojmu sociálna skupina, ktorý prezentuje navrhovateľ. Pre odporcu (ako aj súd) je záväzný nielen ustanovenie § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle, ale aj stály výklad tohto pojmu daný Najvyšším súdom Slovenskej republiky (napr. v rozsudkoch: sp. zn. 4 Sžo KS 60/06 z 27.02.2007; sp. zn. 1Sža/4/07 z 18.09.2007), na ktoré odporca poukázal aj v napadnutom rozhodnutí, a prvostupňový súd sa s týmto výkladom stotožnil.

Z azylového spisu, napadnutého rozhodnutia odporcu, ako aj z napadnutého rozsudku prvostupňového súdu vyplýva, že napadnuté rozhodnutie odporcu ako aj rozsudok prvostupňového súdu sú vecne správne a zákonné. Odporca je toho názoru, že navrhovateľ nesplnil podmienky na udelenie azylu podľa ustanovenia § 8 zákona o azyle, preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu potvrdil.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

V rozhodnutí, ktorým odporca neudelil navrhovateľovi azyl a poskytol mu doplnkovú ochranu uviedol, že navrhovateľ bol dňa 14.10.2014 na základe Dublinského dohovoru vrátený z Fínska na územie SR a podľa § 4 ods. 6 zákona o azyle sa považuje za žiadateľa, nakoľko na konanie je príslušná SR. Bol s ním vykonaný vstupný pohovor, počas ktorého uviedol, že v Iraku jeho otec za vlády Saddama Husseina pracoval ako profesionálny vojak v hodnosti generálmajora. Po páde režimu sa neznámi ľudia začali otcovi vyhrážať a keďže nechcel rodinu vystaviť nebezpečenstvu, rozhodol sa z Bagdadu odísť a usadiť sa v meste Mosul na severe krajiny. Jeho rodina obdržala dňa 16.08.2013 výhražný list od islamistickej skupiny Asaib Ahl Alhaqe (ďalej len „AAH“), v ktorom bol jeho otec obvinený z pohanstva a bola mu vyčítaná práca pre irackú armádu. Súčasťou listu bolo aj ultimátum, aby jeho otec do jedného týždňa opustil dom, v opačnom prípade mal byť on, aj celá jeho rodina, usmrtení. Takéto vyhrážky boli v tom čase v Bagdade bežné a preto im rodina nepokladala veľkú vážnosť. Dňa 24.08.2013 však pri odchode žiadateľa z domu do práce začali neznámi ľudia na neho z auta strieľať, no podarilo sa mu skryť v blízkom dome a útok prežil bez zranenia. Hoci útok policii nehlásil, táto sa o ňom dozvedela a spísala s ním o incidente zápisnicu. Následne sa jeho rodina z obavy o vlastnú bezpečnosť presídlila v rámci Bagdadu k príbuzným a následne všetci odišli do Mosulu, odkiaľ začiatkom októbra 2013 žiadateľ odišiel do Istanbulu v Turecku. Pri pokuse nelegálne sa dopraviť do Grécka bol zadržaný tureckou políciou a vrátený naspäť do Iraku. Opätovne vycestoval do Istanbulu, kde sa zdržal do 09.06.2014, kedy sa sám dobrovoľne vrátil do Iraku, kde sa nakontaktoval na prevádzkača, ktorý mu zaistil leteckú cestu do Rakúska. Vo Viedni ho čakal iný prevádzkač, v sprievode ktorého vycestoval do Fínska, kde požiadal o azyl. Tu sa dozvedel, že otca a jeho sestru v Iraku uniesli radikálni islamisti, ktorí sa snažia o vytvorenie islamského štátu. Na základe rozhodnutia Fínskeho imigračného úradu bol transferovaný na Slovensko. Z uvedených dôvodov v prípade návratu do krajiny pôvodu sa obával o svoj život.

Odporca vo svojom rozhodnutí konštatoval, že pri vstupe do azylovej procedúry žiadateľ predložil cestovný pas na meno J. L. W., ktorým sa preukázal po príchode na Slovensko a ktorý mu počas pobytu vo Fínsku poslala rodina z Iraku. Uviedol však, že jeho skutočné meno je J. L. D. D., o čom nasvedčuje aj Laissez Passer, vydaný fínskymi štátnymi orgánmi, na základe občianskeho preukazu. Z fotokópie služobného preukazu otca je zrejmé, že priezvisko po otcovi je skutočne D..

Z výpovede žiadateľa odporca vyvodil, že svoju žiadosť o azyl zakladá na prenasledovaní neštátnymi aktérmi, teda príslušníkmi radikálnej skupiny Asaib Ahl al-Haqe (ďalej len „AAH“), ktorí kvôli otcovým aktivitám v čase vlády Saddama Husseina útočili nielen na otca, ale aj na celú ich rodinu. Predložené dôkazné prostriedky odporca nespochybnil a vzal ich do úvahy pri posudzovaní žiadosti. Skupina AAH je iracká šiitska polovojenská skupina, ktorá vznikla odštiepením od irackých šiitských milícií. V minulosti viedli boj proti koalíčným silám v krajine, nakoľko sa považujú za mudžahedínov, ktorých poslaním je so sunnitmi bojovať za sväté záujmy. Ich záujmom nie je potlačenie islamských radikálov, bojujúcich za vytvorenie Islamského štátu z Iraku, ale ich cieľom je vytvorenie štátu podľa ich predstáv a pravidiel. Migračný úrad nevylúčil, že k týmto udalostiam skutočne mohlo dôjsť.

Odporca uviedol k objektívnym prvkom opodstatnenosti strachu v zmysle definície Ženevskej konvencie z roku 1951, že žiadateľ, ani jeho otec, nevyvíjali žiadne politické aktivity, kvôli ktorým by sa mohli vystaviť ohrozeniu svojej bezpečnosti. Pozícia armádneho dôstojníka otca žiadateľa síce súvisela s

vtedajším štátnym zriadením, ale v konaní nebolo ničím preukázané, že by otec alebo žiadateľ boli nejakým spôsobom v minulosti alebo v súčasnosti politicky aktívni a kvôli svojim politickým názorom boli prenasledovaní. Migračný úrad preto vylúčil prenasledovanie z politických dôvodov.

Ďalej sa odporca zaoberal výhražným listom, v ktorom členovia radikálnej skupiny AAH označili otca žiadateľa za osobu, ktorá opustila učenie islamu, nakoľko v čase vlády Saddama Husseina zastával v armáde vysokú funkciu. V konaní však nebolo preukázané, že by sa otec žiadateľa v súvislosti s postavením v armáde vzdal islamu ako štátneho náboženstva. Podľa vyjadrenia žiadateľa sám je moslimom a neuviedol žiadne indície, ktoré by svedčili o tom, že by niekto z jeho rodiny bol iného náboženstva a bol kvôli tomu prenasledovaný. Odporca preto vylúčil prenasledovanie z náboženských dôvodov. V Iraku sú síce rôzne náboženské skupiny terčom prenasledovania, predovšetkým zo strany radikálov islamského štátu na severe krajiny, no terčom ich útokov sú hlavne kresťania a jezidi. Odporca nevylúčil, že predmetom ich útokov sa nemôžu stať aj moslimovia, ale v prípade útokov sa jedná predovšetkým o ľudí, ktorí sa im postavili na odpor, čo nie je prípad žiadateľa.

Vo svojom rozhodnutí sa odporca zaoberal definíciou sociálnej skupiny v zmysle § 8 zákona o azyle. Odporca vychádzal z toho, že ak otec žiadateľa bol za vlády Saddama Husseina vojakom z povolania, skutočne sa mohol stať terčom ich útoku, keďže Saddam Hussein sa dopúšťal násilia na ľudoch, hlásiacich sa k inej, ako sunnitskej vetve islamu. Otec žiadateľa a jeho rodina mohla byť v istom zmysle ohrozenou skupinou obyvateľstva krajiny, ale nie sociálnou skupinou v zmysle charakteristiky rozsudku Najvyššieho súdu SR 4Sžo/KS/60/06 z 27.02.2007, ako aj rozsudku 1Sža/4/07 z 18.09.2007. Odporca v prípade členstva otca žiadateľa v ozbrojených zločkách bývalého režimu túto skutočnosť nestotožnil s definíciou sociálnej skupiny, pretože v jeho prípade sa nejedná o vrodenu a nemennú charakteristiku.

Odporca prihladol tiež na „Kritéria a postupy pri udeľovaní štatútu utečenca podľa Konvencie z roku 1951 a podľa Protokolu z roku 1967 o postavení utečencov“, vydané UNHCR, v zmysle ktorých osoby, ktoré sú donútené opustiť rodnú krajinu následkom medzinárodných alebo vnútroštátnych ozbrojených konfliktov, sa obvykle nepovažujú za utečencov, pokiaľ tento konflikt neprechádza priamo do perzekúcie v zmysle Dohovoru. Takým osobám je však zabezpečená ochrana podľa iných medzinárodných dokumentov, čo Migračný úrad zohľadnil pri posudzovaní doplnkovej ochrany. Správny orgán rozhodol, že žiadateľovi je potrebné poskytnúť doplnkovú ochranu na území SR podľa § 13a zákona o azyle.

Za účelom posúdenia žiadosti odporca využil informácie z databázy Migračného úradu č. p. MÚ-ODZS-2014/00069-004 z 13.08.2014 a MÚ-ODZS-2014/00069-010 zo dňa 26.09.2014, ako aj z iných verejne dostupných zdrojov.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26. augusta 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu v časti o neudelení azylu navrhovateľovi, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo

b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Navrhovateľ námietku neúplného zistenia skutkového stavu veci odvodil zo skutočnosti, že odporca rovnako ako krajský súd sa nezaoberali jeho postavením ako žiadateľa o azyl s prisudzovaným politickým presvedčením. Navrhovateľ tvrdil, že je mu prisudzované politické presvedčenie, odvodené od jeho otca generálmajora počas vlády Saddama Husseina.

Krajskému súdu vyčítal, že na strane 11 rozsudku konštatuje, že „navrhovateľ žiadnou formou nekonal proti činnosti militantnej skupiny AAH a podľa svojej výpovede sa žiadnou formou politicky ani neangažoval.“

Podľa navrhovateľa krajský súd nedostatočne zistil skutkový stav veci, lebo nevykonával dôkazy - správy o krajine pôvodu doložené v rámci opravného prostriedku.

Poukázal pritom na to, že jeho otcovi sa vyhrážali príslušníci tejto skupiny z dôvodu jeho minulosti v armáde. Podľa navrhovateľa tento fakt priamo ovplyvňuje postavenie a vnímanie navrhovateľa ako oponenta režimu, a preto mal krajský súd tieto okolnosti podrobne skúmať, nie len skonštatovať, že sa politicky neangažoval.

Podľa odvolacieho súdu uvedená námietka navrhovateľa, podľa ktorej, pokiaľ odporca nevykonával náležité dokazovanie na postavenie navrhovateľa v spoločnosti a nevenoval pozornosť hrozbám, ktoré z jeho postavenia vyplývajú, najmä s poukazom na navrhovateľom tvrdené prisudzované politické presvedčenie bola dôvodná.

Navrhovateľ v priebehu administratívneho konania uviedol, že jeho otec dlhé roky pracoval ako dôstojník v armáde. Po páde režimu Sadama Husaina v roku 2003 bol už bez práce. Po páde režimu sa mu začali vyhrážať neznámi ľudia. Dňa 16.08.2013 dostala jeho rodina výhražný list od islamistickej skupiny Asaeb Ahl Alhaq, bol adresovaný jeho otcovi. Bol obvinený z pohanstva a bolo mu vyčítané, že pracoval pre irackú armádu. Ďalej v ňom bolo uvedené, že do 1 týždňa má spolu s rodinou opustiť dom a ak tak neurobí, tak ho zabijú a tiež celú jeho rodinu. V dolnej časti listu bolo uvedené, že sa jedná o poslednú výzvu. Rodina tento list neriešila, nakoľko bývali v lukratívnej časti Bagdadu a takéto vyhrážky boli v tejto časti Bagdadu bežné. Asi o týždeň, konkrétne 24.08.2013 okolo 9.00, keď odchádzal z domu do práce, pristavilo ho pri bráne jeho rodinného domu nejaké auto a začali po ňom strieľať. Podarilo sa mu ukryť v dome a auto odišlo preč. Prípád nenahlásil polícii, nakoľko by im aj tak žiadnym spôsobom nepomohla. Polícia sa o incidente dozvedela, ešte v ten deň policajti spísali zápisnicu o incidente (ako dôkaz predložil overenú kópiu, v ktorej je aj zmienka o výhražnom liste).

Nakoľko sa báli ostať v rodičovskom dome, odišiel spolu s rodinou príbuzným do Bagdadu a neskôr do Mosulu. Počas pobytu vo Fínsku navrhovateľovi telefonovala matka, dozvedel sa, že otca a jeho sestru dňa 01.10.2014 uniesli radikálni islamisti.

Na pojednávaní pred krajským súdom dňa 29.04.2015 navrhovateľ uviedol, že jeho otec bol unesený a

teta zavraždená, islamisti zavraždili štyroch jeho príbuzných. Navrhovateľ uviedol že manželka a deti zostali v Musele, ktorý v čase jeho odchodu nebol pod kontrolou Islamského štátu, ale situácia nebola bezpečná pre navrhovateľa - ako muža sunnitského vyznania.

Z uvedeného je podľa Najvyššieho súdu SR zrejma jasná jednotiacia dejová línia, ktorú je potrebné interpretovať ako stupňujúci sa tlak voči navrhovateľovi, ktorý ako sám uviedol po výhražnom liste a strelbe na jeho osobu odišiel z mesta a neskôr aj z krajiny, z dôvodu obavy o svoj život.

Navrhovateľ v priebehu administratívneho konania poukazoval na bezpečnostnú situáciu v krajine jeho pôvodu, ktorá sa radikalizáciou islamistickej skupiny ešte zhoršovala a ktorú navrhovateľ preukazoval aj správami o krajine pôvodu, na ktoré odkázal aj v opravnom prostriedku.

Námietka navrhovateľa, že odporca a rovnako tak aj krajský súd sa nezaoberali posúdením prípadu navrhovateľa v súvislosti s jeho postavením ako rodinného príslušníka - (syna príslušníka armády, ktorý v čase vlády Saddama Husseina zastával vysokú funkciu), keď výhražný list, (existenciu ktorého nespochybnil ani odporca) bol adresovaný rodine bývalého príslušníka armády a teda aj navrhovateľovi, najmä v súvislosti s jeho prisudzovaným politickým presvedčením, ale aj jeho náboženským postavením ako príslušníka sunnitov a to aj v kontexte informácií o krajine pôvodu, ktorými odporca disponoval bola dôvodná.

Podľa odvolacieho súdu navrhovateľ nie len že objasnil z čoho plynú jeho subjektívne obavy z prenasledovania, svoju žiadosť o azyl založil na prenasledovaní zo strany neštátnych aktérov - príslušníkov Asiab Ahl al Haq) kvôli otcovým aktivitám v čase vlády Saddama Husseina, ktorí útočili nielen na otca, ale aj na celú rodinu), ale poukázal aj na správy o krajine, ktoré takéto praktiky potvrdzujú.

Odporca síce pripustil, že v Iraku skutočne pôsobia takéto radikálne skupiny, preto výpoveď navrhovateľa ani nespochybnil, avšak mal za to, že predmetom útokov zo strany radikálnych skupín sú hlavne kresťania a príslušníci náboženského etnika Jezidov. Odporca nevyhlásil, že predmetom útokov sa nemôžu stať aj moslimovia, avšak podľa odporcu k takýmto útokom dochádza predovšetkým u ľudí, ktorí sa im postavili na odpor, čo podľa odporcu nie je prípad navrhovateľa.

S takýmto záverom odporcu sa odvolací súd nemohol stotožniť, pretože ten nevypovedá nič o riadnom a komplexnom vyhodnotení dôkazov k situácii v krajine pôvodu, ktorými odporca v čase rozhodovania už disponoval. Správy o krajine pôvodu, ktoré boli odporcovi známe v čase rozhodovania o žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu a sú súčasťou jeho spisu hovoria okrem iného aj o tom, že Islamský štát v Iraku verejne popraviť 36 sunnitov vrátane detí (zdroj: SITA 3.11.2014).

Správa takehoto charakteru teda nekorešponduje so záverom odporcu, že predmetom útokov sú len moslimovia, ktorí sa islamistom postavili na odpor.

Dôvodná bola aj námietka navrhovateľa, že nebolo možné súhlasiť so záverom krajského súdu, ktorý na námietku využitia starých informácií pre rozhodnutie reagoval konštatovaním, že navrhovateľovi bola poskytnutá doplnková ochrana, preto nie je na závalu, keď využil staršie informácie.

Poskytnutie doplnkovej ochrany nezbavuje správny orgán povinnosti dôsledne skúmať situáciu v krajine pôvodu žiadateľa o azyl v nadväznosti na dôvody, pre ktoré žiada o azyl najmä v situácii, keď sa táto neustále mení a ako aj odporca pripúšťa radikalizáciou islamistických skupín zhoršuje.

Námietku navrhovateľa, že krajský súd sa nijako nevyjadril k námietke nesprávneho právneho posúdenia prípadu navrhovateľa v kontexte správ, ktoré navrhovateľ predložil spolu s opravným prostriedkom považoval za dôvodnú. Nebolo však účelné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa odvolacieho súdu bude preto potrebné v ďalšom konaní, aby odporca vykonal dokazovanie a zaujať stanovisko, či bolo možné navrhovateľa z pohľadu jeho postavenia - (ako rodinného príslušníka bývalého vysoko postaveného armádneho funkcionára a vyhrážkam, ktoré islamisti adresovali nie len jeho otcovi, ale celej rodine a po strelbe na svoju osobu sa rozhodol krajinu pôvodu opustiť), posúdiť ako žiadateľa o azyl s prisudzovaným politickým presvedčením.

V kontexte jeho príslušnosti k náboženskej sunnitskej vetve a k vývoju bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu najmä v súvislosti s praktikami islamistov, ktorí (podľa správ o krajine pôvodu, ktorými odporca disponuje) vnucujú vlastnú neľútostnú interpretáciu islamského práva šarija, bude potrebné jeho žiadosť posúdiť aj z dôvodu náboženského.

Nebolo sporné, že jeho žiadosťou o azyl z dôvodu jeho politického (imputovaného) presvedčenia ani z

dôvodu náboženského (islamské vierovyznanie - sunnitskej vetvy) sa nezaoberal v prvom rade odporca a preto bolo potrebné rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

O udelení, resp. neudelení azylu rozhoduje odporca a v prvom rade odporca musí vykonať náležité dokazovanie zamerané na posúdenie dôvodnosti žiadosti navrhovateľa o azyl. Nevykonaním dôkazov, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu, totiž odporca nezistil dostatočne skutkový stav veci. Preto bude jeho úlohou v ďalšom konaní zaoberať sa situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa nie len z hľadiska správ, ktorými odporca disponoval v čase rozhodovania o žiadosti o azyl, ale aj z hľadiska správ o krajine pôvodu, ktoré navrhovateľ predložil ako dôkazy v súdnom konaní a tieto doplní odporca o aktuálne informácie o krajine pôvodu.

K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sž/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejoyej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať.

Týmto požiadavkami sa odporca riadil len čiastočne. Hoci výpoveď navrhovateľa nepovažoval za nedôveryhodnú, jeho tvrdeniami o strachu z prenasledovania za to, že ako synovi bývalého vysokého armádneho funkcionára a príslušníkovi sunnitskej vetvy islamského vierovyznania hrozí prenasledovanie zo strany nešťátnych subjektov sa nezaoberal a nedal odpoveď na otázku, či navrhovateľom vyjadrené obavy by obstáli v praktickom živote v krajine jeho pôvodu.

Odporca tak musí dať odpoveď na legitímnu otázku, či navrhovateľ ako rodinný príslušník bývalého vysokého armádneho funkcionára mohol byť vnímaný ako politická oponentúra, a či v krajine pôvodu hrozí, že takéto osoby sú predmetom útokov zo strany nešťátnych subjektov radikálnych a militantných skupín a to aj v spojení s ich náboženskou príslušnosťou a či sú štátne orgány schopné poskytnúť efektívnu ochranu pred prípadnými hrozbami.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal, či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Konanie o medzinárodnej ochrane riadením špecifickým tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.02.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27.03.2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sž/17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky.

Týmto špecifikám konanie o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamietal skutočnosti svedčiace o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.

V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľov o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t. j. vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť, či vyvrátiť určitú skutočnosť či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočností, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo „v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu“ („benefit of doubt“). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie, atď., dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl.“

Odporca preto v ďalšom konaní zaujme stanovisko k navrhovateľom tvrdenej obave, ktorú uvádza od samého začiatku administratívneho konania a posúdi ju so situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa ako aj v kontexte odporúčania vyplývajúceho z Príručky UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Iraku.

V ďalšom konaní bude podľa názoru Najvyššieho súdu potrebné, aby odporca rozhodol o udelení/neudelení azylu, po doplnení dokazovania uvedeným smerom a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu podľa § 220 OSP tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 2 OSP a § 246c OSP tak, že navrhovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania, trovy konania nepriznal, keďže navrhovateľ si ich náhradu neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.